

Joachim Stockmann Georg Reich

Theses De Urina

Rostochii: Kilius, 1642

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730132218>

Druck Freier Zugang

Inaes.

Stokmann, Joachim

Resp.: Reich, Georg.

R. M. med. 1642

THESES
DE
URINA

Qua

ADIUVANTE NUMINE

Almâ Rosarum Academia

PRÆSIDE

Viro Clarissimo, Experientissimo

JOACHIMO STOCK-

ANNO, Philos: & Med. D. ejus-
demq; Profess. publ.

Respondente

GEORGIO REICHIO,
Lubecens.

*publica censura subijcientur. In Auditorio
Majori ad diem 5. Febr.*

ROSTOCHII,
NICOLAI KILII, Acad. Typogr.
ANNO M. DC. XLII.

41

THESES
DE
URINA

Qua

ADIUVANTE NUMINE

In Almâ Rosarum Academia

PRÆSIDE

Viro Clarissimo, Experientissimo

Dn. JOACHIMO STOCK-

MANNO, Philos: & Med. D. ejus-
demq; Profefs. publ.

Respondente

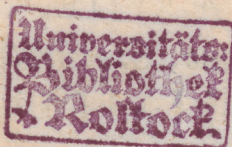
GEORGIO REICHIO,
Lubecens.

*Publica censura subijciuntur. In Auditorio
Majori ad diem 5. Febr.*

ROSTOCHII,
Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.
ANNO M. DC. XLII.

41

THESIS I.

Uia *παιηλική* ars est Medicina,

certum etiam habet objectum in quo operatur, certum finem cuius gratia operatur, certa operationis instrumenta & modum.

2. Objectum humanum corpus est, finis Sanitas, operatio est Curatio, Instrumenta sunt Medicamenta, Operationis modus in legitima medendi Methodo consistit.

3. Hæc omnia quia varia prærequirunt præcognita, regulas & præcepta, hinc fit ut Medica ars non ita addisci possit, quemadmodum vulgaria pleraq; Artificia (quorum objectum, finis, instrumenta, & operandi modus vel nota sunt discipulo vel nullo negotio innotescunt) sed conscriptis hic institutionibus opus sit.

4. In ijs tota Medicina in suas partes dispefcitur, quarum aliæ statuuntur Theoreticæ, aliæ Practicæ, Theoreticæ ab objecto denominatæ sunt *Φυσιολογική, παθολογική, σημειωτική*. Practicæ ratione operationis & officiorum Medici distinguuntur. Et potissimæ sunt, *προφυλακτική, φυλακτική, θεραπευτική*.

5. Utilissima quæ est, in Medicis Institutionibus jure meritoq; non unum locum obtinet Doctrina de Urinis.

6. In *Φυσιολογική* ut Excrementitius humor. In *παθολογική* ut morbifica causa. In *σημειωτική* ut Signum consideratur Urina, & in *θεραπευτική* Medicamentis annumeratur.

7. Neq; Hippocrates neq; Galenus seorsim hanc rem tradiderunt, sed quæ non pauca nec parvi æstimanda posteritati reliquerunt monita sparsim suis scriptis inseruerunt.

8. Collegit illa satis diligenter, & in locos suos communes retulit Valleriola, at sine ordine.

9. Eadem porro excolere cæperunt inter Arabes, Avicenna præcipue; Inter Græcos Medicorum dictos Principes, Actuarius, post

post illos Montanus Veronensis, de quibus & quid quisq; hæc in parte laude dignum vel secus præstiterit publicum extat Argentorij iudicium.

10. Qui & ipse inter alia sua Commentaria peculiarem tractatum de Urinis edidit, ut & Mercurialis & Ioubertus & Vallesius & Donatus ab Alto-Mari & Hercules Saxonia & Capivaccius & Salustius Salvianus, &c.

11. Quorum meminit Sennertus, eorumq; Sententias confert & examinat in Instit. l. i. c. 9. & l. 3. part. i. sect. 3.

12. Hactenus suum locum assignavimus τῇ ἔσολογίᾳ & quos habeat præcipuos authores, Interpretes, & Excultores subiecimus in gratiam Tyronum, quibus tota hæc conscripta est prima dissertatio.

13. Nunc rem ipsam ordiemur, & quidem hæc vice doctrinam de Urinis quatenus ad Φυσιολογίην spectat pro virili explicabimus, reliqua commodæ cuivis occasione reservantes.

14. Primò igitur ponemus, eamq; ex instinctu ac præcepto nostri Galeni prolixam sive Definitionem sive Descriptionem, & inde singula seorsim perpendemus membra.

15. Urinam Aristoteles dixit ὑγρὸν περίπλωμα humidam superfluitatem; Hippocrates ὑδατίνην, τοφῆς ὄχημα, humidum, alimenti vehiculum; Galenus serum humorum in venis contentorum; Author Galenicarum definit: Excolatam sanguinis superfluitatem; Actuarius Colaturam Sanguinis, Fernelius Serum vehiculumq; Sanguinis renum vi secretum; Valleriola Serum sive serosum Sanguinis Excrementum, quod in Sanguine simile est Lactis sero, aquosum, tenue & cum minimo lentore; Ruffus. Nitrosum humorem in vesicam desabentem. Nostra hæc sit Definitio.

Urina est Excrementitius humor, ὑγρὸν περίπλωμα ex potulentâ primæ coctionis redundantia, illâque cum chylo vehiculi loco relicta, & falso bilioso Sanguinis sero in secundâ concoctione arctissimâ miscellâ unitis genitum;

tum; Quod Sanguini melioris distributionis ergò aliquandiu confusum manet, peractâq; distributione ex majoribus vasis peremulgentes venas & Arterias à renibus subtrahitur, & per Ureteres in Vesicam demittitur, indeq; rursus cum quibuscunq; in viâ vel aliàs associatis humoribus & contentis mictione excernitur, ex quo excreto, ritè excepto, assertato & inspecto consideratis considerandis multifaria Medici desumunt signa.

16. Hic non possum, quin Obiter moneam Inepta & ridicula esse nimis creduli & non rarò etiam superstitiosi vulgi interrogata. (1.) An viri vel foeminae sit quæ exhibetur Urina; si foeminae, an virginis vel nuptæ; & hujus an gravidæ vel non; & si non an adhuc aliqua optatæ fecunditatis spes affulgeat, vel perpetua expectanda sit odiosa sterilitas. (2.) An doleat æger, & quam corporis partem, an calcaneum pedis vel manus unguem, cujus manus, cujus digiti. (3.) An non Lividus in Externo corpore appareat color, undè ille, an ex percussione vel lapsu; Et si ex lapsu, an ex scalis vel curru deciderit æger, & si ex scalis, per quot gradus, si ex curru, quot fuerint currus rotæ, an boves traxerint currum vel Equi. Quidni rotæ, quidni boves etiam conspiciantur in Urina vel Equi. (4.) Qualis sit internorum viscerum constitutio, Quidni læso ventriculo manducatum referat Urina vitrum; an aliquid residui Epatis & Pulmonis adhuc appareat, vel radicitus jam consumpta sint illa viscera.

17. Sexcenta alia non minus stolidi vel stulti insipientis plebeculæ recitari possent quæ sita & facile refutari: sed frustra, cum, vix ulla spes sit Emendationis vulgi, quamdiu Medicis ex ambulatoriæ Urinæ inspectione colligere lucellum, eâq; vel alia quavis de causa connivere placent.

18. Et sanè nimia videtur conniventia, quando Medicus quas-

A 3

vis

vis ad colloquium admittit garrulas aniculas, sive totum exhibeant, sive aliquotam particulam, sive eodem die, sive pridie, sive antè sive post febrilem paroxysmum, sive in ipso paroxysmo, sive quocunque Tempore, quocunq; vase quomodocunq; collectum & asservatum lotium.

19. Detestandæ sunt nugivendulorum agyrtarum, *ἑσομένων* si Dijs placet, sycophantiæ. Quando ad speculum contemplantur Urinas, Unde *καὶ τῆς ἐσομένης*, velex annulo suum de Urinis ferunt iudicium, Undè *δακτυλομένης*, Quem annulum nescio cui genio vel incluso Dæmonio sacrum, postquam auri religiosè admoverunt, arcana quæq; divinitus sibi infusurari simulant, Et non Erubescunt ineptis interrogatis ineptiora reponere responsa, neq; id joco sed ita seriò ut graviter dictis non solum compositum vultum & quævis alia addant veritatis specimina, sed & manifesta sæpius perjuriam.

20. Tantarum præstigiarum licet accusari vix possint *ἑσοκόποι* Doctores Medici, nonnulli tamen Lucripetæ non nullius fraudis rei aguntur apud Medicum Polyticum Roderici à Castro, & summo jure indigni judicantur ut tam divinæ artis Doctores audiant.

21. Transeant vulgi & quivis alij errores, persequamur rem ipsam.

22. In nostrâ Definitione Definitum quod est, Urina aliàs Lotium, Græcis Lexicographis *τὸ ἕρον*, *τὸ ἕρ*, aliquando attestante Mercuriali etiam *ἕρεον* & *ἕρημα* appellatur, ijsq; recentioribus Hippocrati & Polybo ignotis, ut ait, vocabulis.

23. Impropiè ac imperfectè Urina dicitur ex potu & potulentis in primâ coctione Ventriculi redundans, & secundam Epatis coctionem subterfugiens sine admistione feri excreta cruda, aquosa illa superfluitas.

24. Hic præmonendus videtur Lector antequam progrediamur ulterius. (1.) Quod non omnis cum cibo assumptus copiosior potus in ventriculo subsistat, usq; dum plena ibi peracta sit concoctio. Interea enim dum fit chylicatio jam tum ex potulentis superflua quædam humiditas separatur, & vel alvi facibus commiscetur, vel ad renes & vesicam per occultos cuniculos curriculo decurrit sine omni

omni vel exigua assumti feri miscellâ; vide recentiores de usu lienis.
Et hinc fit quod *καθωνίζων* i. poculis certantiû, indeq; vesicam
sapiusculè exonerantium bibonum puris aquis similia sint lotia,
quâ citrino suo colore tinctis Urinis, id quod ex thermarum etiam
& quorundam vinorum potu ultrò contingit, non aequè urgente
copiâ, (ne quid de Diabete dicam rarissimo affectu, ubi assumtus
quilibet potus eadem sæpè facie, nec colore quidem mutato per-
urinarias vias redditur:) (2.) Quod qui necessariò cum cibo per-
manet, & absq; quo vix quicquam emolumenti corpus ex cibi be-
nignitate conciperet, quod inquam, ille etiam liquor non eodem
modo in naturæ commodum convertatur, sed partim cum cibo
ita intimè permisceatur, ut tota cibi vis in illum liquorem transe-
at, & una inde fiat æquabilis substantia, cremori Ervorum non ab-
similis succus, proprio nomine appellatus chylus, partim non ita
intimè cum alimentarijs cibi partibus uniat, ut ipsam chyli con-
stitutionem ingrediatur, sed inftar confusi alienioris liquoris cum
chylo quomodocunq; saltem coalescat. (3.) Quod porrò ad
Epar deferendus & ibidem in sanguinem commutandus chylus,
propter insitum lentorem tenuiori indigeat vehiculo, ut per Mesa-
raicarum venarum angustias tantò facilius ad Epatis appellatam
portam transire, intimosq; Visceris recessus penetrare possit.
(4.) Quod hoc ipsum vehiculum sit idem ille jam dictus ex potu
cum chylo confusum relictus liquor.

25. Ex hac *ύπερσίνη* (peractâ chyli ad Epar deportatione, pera-
ctâq; sanguificatione) iterum separatâ, & cum sanguinis biliosa-
lissa serositate unitâ coalescit propriè & perfectè postmodum no-
minanda Urina.

26. Diversum sentiunt Argenterius & Mercurialis, quibus, ut
& Iouberto ad constituendam Urinam sufficere videtur sola ex po-
tulentis ventriculi coctione genita aquositas, & quidem Argenterio
ne quidem in Epate ulteriori coctione alterata, Mercuriali ea ipsa
quidem sed in Epate & venis alterata permistaq;.

27. Ita enim Argenterius ex præmissis (de cujuslibet coctionis
duplici excremento) concludit: *Urina non gignitur in Epate aut
venis, nec est illarum partium vel rerum Excrementum, sed coctionis
quæ*

quæ fit in ventriculo, & sic non ex aliâ materiâ, quam ex potu & quæ
portionis vim habent.

28. Et talem ijs præsuppositis superstruit Definitionem. *Urina*
est Excrementum tenue & aquosum ex potu genitum in coctione quæ
fit in ventriculo & perfectâ coctione Epatis separatum à sanguine re-
num & receptum in vesicâ.

29. Argenterio & Mercuriali, eorumq; affectis Urinam ex al-
sumtis potulentis trahere originem & aquosum illud *ὑδαρῶς*,
undè maximam partem constituitur urina, in ventriculo gigni, &
ex primâ coctione ad Epar deferri libenter cōcedimus, sed addimus
aquoso illi *ὑδαρῶς* primæ coctionis ex secundâ concoctione
potissimam urinæ partem accedere, & non solum nomen ex sepa-
ratione. Quamvis citatæ definitioni præmissa primo intuitu satis
speciosa videntur Argenterij verba cum dicit:

30. Est ergo illud tenendum, *Urinam gigni in ventriculo, non ta-*
men urinæ nomen capere, donec à sanguine separetur. Nam Excremen-
ta Excrementi nomen non habent interim dum sunt confusa cum alijs
humoribus. Quia ergo non separatur hoc Excrementum statim post
coctionem ventriculi, sed post eam quæ fit in Epate, idèd putarunt alij
in Epatis coctione gigni, quod verum non est, sed quod diximus fit in
Ventriculo & post coctionem sanguinis perfectam in Epate separatur;
& quod prius aqua, aquosumq; Excrementum dicebatur. *urinæ nomen*
accipit. Serratur igitur res eadem & mutatur nomen.

31. Quod si nihil præter segregationem accedit, nihil præter
nomen mutatur ex Argenterij sententia, utiq; in quæstione manet:
An non aquosum illud primæ coctionis *ὑδαρῶς* sive Excremen-
tum in Epate recoquatur, & in illâ recoctione annon alias assumat,
quas antea non obtinebat, qualitates & undè illas? Siquidem no-
stris oculis videmus & deprehendimus eum ipsum liquorem, qui
ut suprâ ostendimus, secundam coctionem subterfugit, puræ putæ
instar aquæ sine consistentiâ, sine colore, sine odore excerni, veram
autem & mediocris consistentiæ & citrino colore tinctam nec in-
odoram esse Urinam.

32. Sed quia in dictâ sententiâ subsistit Argenterius nec citato
loco ulterius Urinæ naturam explicat (quamvis alibi à seipso dis-
sentire

sentire videatur Sennerto,) Mercurialem ejusdem opinionis propugnatores compellabimus, nisi fallor nostræ sententiæ favorabiliorem habituri susceptorem.

33. Ita enim Cap. 2. Nos dicimus & Cap. 3. *Credere cogimur, Urinam nihil aliud esse nisi materiam potulentam, alimenti vehiculū, in jecore & vasis alteratum & permixtum à calore naturali aut præternaturali, tandemq; à rebus attractum ac in vesicam depulsum.* Prolixiorem suæ Definitionis interpretationem ipse author subiungit. Notabilia hæc de re passim quæ occurrunt, hæc sunt. (1.) Per potulentam materiam non solum hic intelligi potas aquas cerevias, vina, seu quasvis etiam ex quibusvis *ποφύγεον*, sorbitionibus, brodijs, jusculis oriundas, nec non ex horarijs fugacibus Fructibus, recentibus uvis, cerasis, moris, peponibus, & quibuscunq; similibus quocunq; nomine assumtis, sive nutrimentis sive medicamentis confluentes aquositates. (2.) Non totam potulentam materiam Urinæ conferri, siquidem ex parte per sudorem etiam evacuetur & insensilem transpirationem aufugit, (ne dicam per venæ sectionem quod unà cum sanguine ejusdem generis cum urinâ educatur serum.) (3.) Quod illa saltem portio inde cedat urinæ, quæ chyli fuit vehiculum, eumq; ad Epar deduxit, & in Epate ulteriorem sustinuit alterationem & permissionem.

34. Sed quia Mercurialis, cujus ultima hæc verba sunt, à communi sententia alienior est, non immerito quis quærat.

35. Quam alterationem ac permissionem intelligat? Sed non opus est scrupulosâ hîc quæstione. Sufficit quod asserit (1.) Per alterationem in jecore multis accidentibus spoliari potum, & multa ope jecoris accidentia eundem suscipere. (2.) Potu assumtas & per vias urinarias iterum excretas thermas aquas ideo tales minigi quales assumuntur, quia in jecore & venis mutationem non suscipiunt. (3.) Hanc permissionem si similem esse illi urinarum permissioni quæ in febribus fit. (4.) Quod sine contradictione in Testimonium citat Galeni loca ex Epidem. 6. comm. 6. text. 15. Indeq; concludit, manifestum esse Galenum censuisse materiam potulentam permutatam, & coloribus infectam generare Urinam, imò verò ipsissimam esse Urinam. Ex 10 de simpl. Medicin. c. de

B

sudore

sudore. Sudoris & Urinæ eandem esse generationem ex potu in corpore exalfacto & nonnihil bilis admistum habente.

36. Fatetur igitur Mercurialis cum Galeno ex admistâ bile coloris accessum urinæ contingere. Quâ de re liceat mihi Capivaccij sententiam, tanquam interpretis subnectere, qui totam lotij naturam non minus nervosè quam breviter comprehendit, cum de febris Ephemeræ signis agens hæc utitur Digressione.

37. Ut autem horum Symptomatum ratio reddi possit, lotij natura paucis explicanda. Lotium igitur est Excrementum tenue, genitum è portione aquosâ eorum quæ per os sunt assumpta. Est igitur serosum hoc & aquosum Excrementum chylicationû: & conficitur in ventriculo; formam autem Urinæ, ut nimirum dicatur Excrementum Sanguini, suscipit in venâ cavâ ultra sinum jecorû, non in venâ portâ ad cavum jecorû. In venâ autem dum coqvunt, duplex segregatur Excrementum alterum tenue, crassum alterum. Tenue est bilis Excrementitia, quæ genita in jecoris parte sinâ, non fuit expurgata per vesicam felleam; & propterea in venas perducta beneficio calorû venarum miscetur cum Excremento seroso: ut hoc licet in ventriculo album fuerit genitum, in venâ tamen cavâ ob mitionem bilis excrementitiæ reddatur coloratum, subflavum, subrubrum.

38. Quis non videt ex allegatis Galeni placitis non dissentiente Mercuriale, & plenâ cerâ subscribente Capivaccio satis verisimiliter concludi, Urinam non simplicem esse liquorem, nec solum illud potulentum chyli quod fuit vehiculum, urinæ esse materiam, sed potissimam partem subruffum vel subflavum esse excrementitium tenuem biliosum sanguinis ichorem eumq; in extremâ sanguificatione emergere, & mediante sanguinis sero potulentæ acquisitioni commisceri.

39. Quare Sennert: in Instit. lib. 3 part. 1. sect. 3. cap. 1. Urinam definit, Quod sit Excrementum secundæ coctionis, constans materiâ potulentâ seu aquosâ & serosâ, quod à sanguine utili in Epate & venis seceratur, atq; à renibus potissimum per Venas Emulgentes attrahitur, & hinc per Ureteres ad vesicam transmittitur, tandemq; per meatum urinarium è corpore expellitur, cui tamen alia etiam in statu præternaturali corporû excrementa & colliquamenta misceri & excerni solent.

40. In

40. In hac suâ Definitione quid per serosam materiam intellectum velit suprâ lib. r. c. 9. in Instit. monuit. Eoq; loco postquam approbavit Vallesium rectè docuisse, Urinam constare duplici Substantiâ, Aquâ scilicet epotâ, & proprio sero Sanguinis, & si quid aliud intra illud continetur. (Vallesij verba hæc sunt: *Conflata est Urina ex duplici substantiâ, aquâ scilicet epotâ & proprio sero sanguinis, gignitur enim ex cibâ simul cum sanguine; ut ex sanguine in mammillis serum suum, illud verò ob congenerem naturam, ita coit cum epotâ aquâ ut tota Urina unica aqua sit quanquam revera sint duo illa aqua genera, velut si quis lac aquâ diluat, postmodum Unicum simplex serum destillare videtur, quanquam ex sero & aqua conflatum sit.*) addit Sennertus: *Verum nec hic subsistendum, sed ulterius, nullius se. Ætæ, sed unius veritati, quam contemnere & alicujus auctoritati postponere nefas sit, studio & amore progrediendum, & quid illud serosum sit inquirendum censemus. Si autem diligenter Urina naturam perpendamus, inveniemus Serosum illud Excrementum esse salem in cibo & potu superfluum & alendo corpori inutilem, cujus partem nonnullam recentiores non incommode Tartarum nominarunt, quod sali illi crassiori & feculento vini, quod à substantia vini secretum dolijs adhaeret, & Tartarum nominatur, non absimilis sit.*

41. Hactenus Sennertus, qui hoc dicere videtur, Salsum illud sanguinis strictè dictum serum ex tartareis sive quocunq; alio nomine salinis in secundâ coctione resolutis & segregatis inutilibus reliquijs suam originem & essentiam adipisci. Notabile est. Quod Sennerto ex eorum numero esse non placeat, qui vel transversum unguem à veterum vestigijs recedere nefas putant, sed ijs annumerari gaudet, quibus nulla relligio videtur aut novum quippiam condere, aut antiqua placita vetustate collapsa fulcire, aut illis addere, quæ partim diligentia partim progrediente ætate consecuti sunt, & quæ temporibus magis quam scriptoribus defuerunt.

42. Et quia norat tam illos peccare, qui à Veteribus per vestigata omnia comprehensaq; esse contendunt, quam qui iisdem primam rerum inventionem detrahuunt, illosq; de veteri doctrinarum possessione tanquam de ponte deijcere conantur, obliti quantum Gigantum humeris insidentes tantillum ultrâ prospiciant. plerumq; Pumiliones.

B 2

43. Quia

43. Quia uocat novas sententias primo suo exortu non facile invenire assensum, propterea quod præconceptæ opiniones favorem illis & fidem detrahant.

44. Ideò Aristotelis & Galeni consensum, qui falsedinem in Urina agnoscunt, præmittit, & in testimonium adducit Ruffum Ephefium, qui apertis verbis Urinam Nitrosum humorem in vesicam delabentem definivit.

45. Indè ad Experientiam provocat, & ut in rem præsentem deducat minus credulos Lectores, ad Tabernas eos remittit vulgarium artificum, Ubi Borax, Nitrum, Ammoniacum, factitia salia ex urinis animalium & animalium urinis sæpè perfusa falsa terra decoquuntur; Ubi observare possint proprijs oculis, quæ alienis testimonijs Dioscoridis, Galeni, Pauli Æginetæ, Andr. Baccij, Georgij Agricolæ non æquè facile crederent.

46. Et quidem ocularem inspectionem tanti facit Galenus ut meritò deridendos arbitretur illos, qui de rebus sensui evidentibus sententiam non suis sensorijs sed demonstratione aliqua ferre conantur, & fatuis opinionibus credere malunt, quam sensuum iudicio fidem adhibere.

47. Ocularis inspectio hujus rei ubi haberi possit jam dixi: quin potius ut omnis adulterij sis securus solius puræ putæ humanæ urinæ destillationem quam præit Sennertus & alij, tu ipse imitare, & videbis, palpabis, gustabis Urinæ etiam nostræ Sal in esse, indeq; non tam generari quam repeti. Rectè enim Fernelius adstruit, nihil ex nostro corpore promanare posse, cujus materia non aliquando fuerit immissa.

48. De Sale Urinæ non minus notabilia sunt, quæ de Confl: ac dissens: cap. 17. leguntur, quam quæ jam citavimus. Nulla, inquit, sunt peculiaris mineralia in nostro corpore sed ex alimentis quod est serosum & salsum & coctioni ineptum, post absolutam sanguificationem secernitur. Si verò quid post secundam coctionem non excernitur, & ita sanguini permixtum ad partes remotas pervenit cum ineptum sit ut corpori assimilatur, à partibus respuitur, & vel per sudores excernitur, vel ad renes regurgitat.

49. Hisce si addantur quæ de Tartaro & salibus passim tradunt

dunt Chymici, magna Lux huic doctrinæ affulgebit. Et quid prohibet Chymicorum fornaculis admotam accendere facem, indeq; nostram illustrare sententiam.

50. Nec est quod te offendant inconstantia sermonis, si forte alibi Tartaro, alibi Sali Nitro, alibi Sulphuri, alibi Nitro-sulphureæ faci hæc vel illa Urinæ qualitas ascribatur; Varia enim in hujusmodi rebus contingit miscella, ita & in verbis. Unde Sennertus in Instit. lib. 3. part. 1. sect. 3. c. 5. *Videmus lixivium, quod aqua cineribus affusa, multò magis tingi, quam aquam in qua Sal purus solvitur, quod fit ob partes adustas salis adhuc adhærentes; quales si quis etiam seroso & salso Urinæ humori adhæreere statuere velit, cum eo non pugnavero.* Hactenus Sennertus.

51. Unicum adhuc ex Quercetano Terrad. p. 62. addere lubet. Ubi sanguinis & vini instituit comparationem, & inter alia, *In vino, inquit, præter phlegma destillatione e ductum fax quadam flava aut rubra conspicitur, sulphuris & Salis Nitri plena, mediocriter volatilis: quod idem in sanguine deprehenditur si destillatione tentetur, idq; est quod bili, quam à sanguine natura separat, aptè comparari potest, cum utraq; fax prorsus nitro-sulphureæ substantiæ sit.* Unde apparet nos ne quidem invitis Chymiatri in nostrâ Definitione geminato Epitheto idem falsum & biliosum dixisse serum, ut unum per alterum interpretaremur.

52. Cæterum hic ipse serosus humor, qui per segregationem superflue humiditatis & commistionem falsi-biliosi feri dicto modo gignitur, quò tantò purior & alendo corpore aptior sit distribuendus, & ab Epate tanquam fonte per renes tanquam canales in totum corpus derivandus sanguis, ut qualibet alimenti indiga corporis pars cum ad fontem decurrere non possit, inde tanquam ex præterfluente haurire possit; partim cum sanguine in majoribus vasis confusus manet, & fibrarum copia jam crassum sanguinem diluit, partim cum deducendo sanguine remotissimas venularum extremitates penetrat, indeq; vel insensibili transpiratione vel manifeste sudore exhalat, vel ad majores venas redit, & cum reliquo superfluo sero subtrahitur.

53. Neq; enim serosus Urinæ liquor, quod Heraclito placuit,

ita generatur in nostro corpore, sicut in majori mundo pluvia, ex aquosis undecunq; sursum elevatis & inde in aquam iterum coeuntibus vaporibus.

54. Neq; ut pluvia hinc inde confluens ultrò declivia quærit loca, ubi colligatur, ita & Urina in vesicam quomodocunq; delabitur, sed depurandi Sanguinis ergò ex majoribus vasis per emulgentes Venas & Arterias virenum subtrahitur, & à sanguine in alimentum simul allecto secretus per Ureteres in vesicam demittitur.

55. Salsum hoc nisi subtrahatur serum, pruritus, Scabiem, Cancrum, & alia exedentia excitat ulcera.

56. Causam quæris (1.) cur jam demum subtrahatur Confusum sanguini superfluum serum? Quia jam demum inutile profus Excrementum est. (2.) Cur renes attrahant Excrementum? Ex publico officio potius quam privati commodi aut nescio cujus oblectationis causa.

57. Licet Renes gaudeant seroso sanguine, ideoq; copiosius cum sanguine attrahere serum credantur, non tamen Urina ex Renum nutritione oriundum Excrementum est, sed quicquid est illius Excrementi, Urinæ permiscetur, Vide Galenum, ubi contra Lycum Macedonem Erasistratæ sectæ addictum hanc rem disputat. Lib. 1. de fac. Natur.

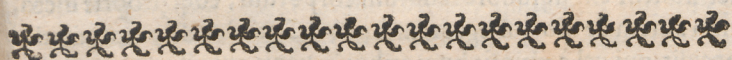
58. In vesicam autem demissa colligitur serosa sanguinis colatura; Quia natura vesicam constituit τῆς ὑγρᾶς περιττώσεως δεξιῶν μέρους dicente Aristotele; undè fit ut in ijs saltem reperiatur animalibus, ubi copiosior est ὑγρὰ περιττώσις.

59. Notabilis est Philosophi locus lib. 3. de part. anim. cap. 8. nec indignus qui hâc occasione referatur. Vesica, inquit, non omnibus animalibus data est, sed iis tantum animalibus tribuere voluisse videtur Natura, qui pulmonem haberent sanguineum (ἐναιμρον) idq; rectâ ratione, Calorū enim excessu, qui in eo ipso membro continetur, sitibunda hac omnium præcipuè animalium sunt, cibiq; indigent non modo sicci, verum etiam humidi copiosiorū; itaq; etiam Excrementum, (περιττώματι) copiosius contrahi necesse est, nec solum tantum quantum à ventre contrahi. excerniq; cum ejus Excremento possit;

possit; Ergo huius quoq; Excrementi conceptaculum haberi necesse est. Quamobrem omnia quæ talem habent pulmonem, vesicam obtinent, qui autem tali carent pulmone, vel parum bibunt (ὀλιγόποτα) quoniam fungosum (σμηφόν) pulmonem habent, vel omnino potum assumunt non potus sed cibi (τροφῆς) gratia, ut insecta & pisces, vel etiam quæ penna aut squama aut cortice integuntur. Hæc tum propter humoris exiguam, tum quia quantum Excrementi (περίστωμα) contrahitur, in ea ipsa (pennas, squamas, cortices) absumitur, vesicæ omnia carent, Exceptâ testudine marina.

60. Hæc sunt quæ de Natura Urinæ, Materia, generatione & collectione hac occasione proponere licuit, eaq; prolixius interpretari & nostrorum antecessorum testimonijs confirmare volumus, debuimus, ne illo αὐτὸς ἔφα abuteremur; Et ut tanto expeditius Urinarum porro differentias constituere, earumq; causas reddere & iudicium de inspectis Urinis ferre possemus.

61. Horum pleraq; quia ex nostris prælectionibus hausta videri poterant, placuit Dn. Respondenti peculiaria quædam subungere problemata.

HEPTAS PROBLEMATUM De SUDORE ET AQUA PERICARDII Problema I.

An causa Sudoris Materialis sit Sanguis eliquatus, extenuatus & diffusus, asserente Empedocle, ut scribit Galenus libr. de histor. Philos.? An vapores ab universo corpore elevati, & extra cutim frigiditate aeris condensati, ut nonnulli, teste Theophrasto

phraſto in libr. de Sudore ſentiunt? An pars cibi in-
 concocti per meatus corporis contra naturam ex-
 creti, cui ſententiæ fauet antiquus Medicus Dio-
 cles Hippocrates junior dictus? An verò ejusdem
 undè urina gignitur. ſeroſi humoris portio ulterioris
 diſtributionis ergò cum ſanguine relictæ, & non
 regurgitans, neq; inſenſibiliter, ſed vaporis inſtar
 per cutis poros erumpens? Poſteriori nos ſubſcribimus
 ſententiæ cum Galeno 10. ſimpl. c. de ſudore. libr. de arrabile c. 2.
 de ſanit. tuend. c. 12. Mercur. l. 3. de Excrem. c. 1. Fernel. l. 6. Phyſ.
 c. 6. Sebiz. Exerc. Med. 15. Probl. 10. Sen. Inſtit. lib. 2. part. 2. c. 7. & c.
 Idq; (1.) Ob Saporem qui planè ſaliſus, urinæq; non abſimilis
 deprehenditur ab eo cui vel nolenti ſæpè in os deſluit. (2.) Sudo-
 ris vacuationem. Quæ ſi ſit copioſa, miſtionem minuit, vel ſi
 materia nequeat per ἀδην Δαπνοὴν vacuari, aut per poros cutis
 confertim erumpere, miſtio augetur. Notandum tamen nobis
 ſermonem eſſe de ſudore ſanorum corporum, eoq; propriè dicto,
 non autem de illo qui ægrotantibus vel Criticè, vel Symptomaticè
 accidit, qui vel à vitioſis humoribus in venis, aut viſceribus, aut ha-
 bitu corporis collectis, vel ex συντήξει ceu ἀναλύσει proprii ali-
 menti partium, cujuſmodi accidit tum Heſticis, tum in agone
 conſtitutis, qui Diaphoreticus appellatur; vel ab expreſſione hu-
 mido natiui ac alimentarij earundem partium factà à dolore ac agi-
 tatione Spirituum, qui ob id Sudor per expreſſionem nominatur.

Problema 2.

An Diocles rectè ſtatuat Sudorem præter na-
 turam accidere? Ut negemus movent nos (præter id quod
 Galen. l. de diff. ſympt. c. ult. Placitum Dioclis durum vocet & præ-
 ter rerum evidentiam) ſequentes rationes. Quia (1.) Cauſa Effi-
 cien.

ciens est naturalissima. (2.) Materia secundum naturam se habet. (3.) Via, per quas sudor erumpit, à natura quasi providente evacuationis indigentiam illi destinata. (4.) Subjectum quod sudat, sanum esse potest, & nullo, neq; universali totius corporis, neque particulari alicujus membri morbo laborare. (5.) Finis est optimus & ad salutem sudantis conservandam directus. Rationes Dio-
clis βαχολογίας studiojam non attingamus, ad quas tamen in Disputationis conflictu datâ occasione respondebimus.

Problema 3.

An sanguinem (ut nonnulli sudasse perhibent ex Arist. l. 3. de part. animal. c. 6. Fernel. Pathol. l. 6. c. 4. Rondel. l. de dignosc. morb. c. 11.) homo naturaliter sudare possit ? Negamus cum Aristotele, qui nulli hoc mortalium benè & secundum naturam se habenti contingere asserit, l. 3. de part. animal. c. 5. Ubi inquit: Nonnullos quidem cruentum sudasse sudorem, ἀλλὰ ἂν καὶ καχεξίαν; Si dicat quispiam Salvatorem nostrum in monte oliveti sudasse sudorem sanguineum, cujus tamen corpus, quod idea fuit corporis optime & in temperie partium similarium, & in compositione, dissimilarium, & in utrarumq; unione constituti, tali καχεξία, de quâ citato loco Philosophus loquitur, minimè laboravit; Respondemus istum sudorem fuisse planè singularem, miraculosum & hyperphysicum; cui si quid naturale subfuit, solus modus Expressionis subfuisse videtur.

Problema 4.

An humor, qui in cordis involucro (uti ex sectionibus patet) continetur, reperitur solum in corporibus defunctis, ita ut quemadmodum alioquin vapor frigore in aquam commutatur, sic & Spiritus cordis frigore cogantur in ejusmodi matrem,

C

dorem,

dorem, ut *Veiga comm. in 5. de loc. affect. docet?*
An etiam in viventibus, iisq; malè affectis tantum? An verò sit & in defunctis, & in viventibus, iisq; tum sanis tum agris? Quod posterius (licet *Curtius Papiensis* de hoc dubitaverit) affirmamus confirmati tum *Authoritate Hippocr: in l. de corde. Nic. Jossij de flet. c. 5. Fernel. Phys. l. 1. c. 8. Bauh. Anat. l. 2. c. 17. Barthol. Anat. l. 2. c. 5. Sen. Pract. l. 2. part. 4. c. 1. ut & aliorum Vesalij, Fallopij, Jасolini, Piccolhomini, Laurentij, &c.* Tum etiam *Ratione.* Quia cum cor viscus naturà calidissimum, motuq; perenni magis incalescat, ne inflammaretur tandem, & ardore assiduo quasi torreretur, planeq; contaberet, opus ei fuit refrigerante & humectante subsidio: Tale autem humorem Pericardij esse non tantum indigitat *Hippocrates in princip. lib. de Cord:* his verbis: Habet Cor humiditatem tantam, quanta satis est æstuanti in medelam. Et alibi, ubi Modicum humorem in Pericardio contineri dicit, ut cor sanum in custodia suâ florescat; sed etiam inde liquet, quod illo humore consumpto Hæctica subotiatur.

Problema 5.

Quanam humoris Pericardij, ex quâ generatur, materia? Variæ de materiâ illius humoris sunt opiniones, quarum nonnullas *Archang. Piccolh. lib. 4. Anatom. lect. 2.* recenset. Qui tamen maximè probabilem esse dicit sententiam Hippocratis, pro illius humoris materia agnoscentis aliquam portionem potus per asperam arteriam ad pulmones, ab his ad Cor, & inde ad Pericardium delati. Nos dicimus, materiam humoris in Pericardio contenti esse partem tenuiorem & magis sinceram ferri illius Excrementi in Epate geniti, cujus pars magis sæculenta, ne sanguis adeò impurus ad Cor perveniret, ad renes demandata Urinæ dat materiam, purior verò pars relinquitur propter sanguinis penetrationem ad angustissimas partes, quam puriorem feri partem unà cum sanguine, cui diluendo ferum à natura destina-

destinatum, dum Cor suscipit, & sanguinem pro sui nutritione nondum satis elaboratum magis elaborat & perficit, illud scri segregat, & in involucrum deponit, ut faciat quandam irrigationem ne Cor ex valido & perenni motu siccitate nimium arefcat. Hanc sententiam ut amplectamur movet nos *Authoritas Medicorum*, movet nos *Ratio*. *Authoritatem* quod attinet, *Galen. lib. 5. loc. affect. c. 5.* illum humorem urinæ speciem referentem, *Vesal. lib. 6. c. 18.* Aquam seroso humori similem. *Bauh. Anat. l. 2. c. 17.* Serosum humorem, *Laurentius* humorem sero & Urinæ affinem. *Senn. Instit. lib. 2. part. 3. f. 2. c. 2.* Humiditatem Urinæ specie nominat. Quibus accedit illud *Hippocratis*, qui in *limin. libr. de corde*. Est, inquit, in tunica Cor circumdante humor modicus velut Urina, ut putare possis Cor in vesica diversari. *Rationem* desumimus ex ipsa *αὐτοψία*, in qua humor ille sero & urinæ similis apparet, ad cujus naturam quam proximè accedit, nisi quod tantam ut urina non habeat acrimoniam & salsedinem, quod fit, quoniam crassiori & impuriori sua parte orbatus ad cor defertur.

Problema 6.

An Effluxio aquæ, quam ex Pericardio latere Christi lanceâ militis aperto, emanasse nonnulli putant, naturalis fuerit? Censemus istum effluxum, ut ut etiam materia quæ effluxit, naturalis sit, miraculosum & planè hyperphysicum. Nam *Evangelista Johannes αὐτότης* illum pro extraordinario & miraculoso habet, dum ne quis de historiæ veritate dubitare possit, & suo & aliorum testimonio eam confirmat. *Cap. 19. v. 35.* ubi inquit: Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, & ille scit quod vera dicat ut & vos credatis.

Problema 7.

An palpitationem cordis à nimia humoris in Pericardio contenti copia ortam tollat Venesectio,

Etio, ut nonnulli precipiunt? An purgantia humores aquosos? Nos nec Uenæ-sectionem hîc convenire, dicimus, quæ tantum abest ut humorem jam Pericardio inclusum minuat, ut potius calore debilitato augeat; nec purgantia aquosos humores, quæ causam quidem antecedentem & id quod aquam augere potest, evacuant, ipsam verò aquam in capsulâ cordis contentam evacuare non valent. Efficacissima itaq; quæ in hoc affectu prodesse possunt medicamenta censemus aquam illam absumentia & discutientia tam interna quam externa.

Tantum.

*Etio, ut nonnulli precipiunt? An purgantia
res aquosos? Nos nec Ulenæ-sectionem hic conve
mus, quæ tantum abest ut humorem jam Pericardio i
minuat, ut potius calore debilitato augeat; nec purgan
tos humores, quæ causam quidem antecedentem & i
quam augere potest, evacuant, ipsam verò aquam in ca
dis contentam evacuare non valent. Efficacissima ita
hoc affectu prodesse possunt medicamenta censemus
illam absumentia & discutientia tam interna
quam externa.*

Tantum.

ciens est naturalissima. (2.) Materia secund
(3.) Via, per quas sudor erumpit, à natura
cuationis indigentiam illi destinata. (4.) Su
sanum esse potest, & nullo, neq; universali
particulari alicujus membri morbo laboran
mus & ad salutem sudantis conservandam di
clis *βραχυλογίας* studiojam non attingam
Disputationis conflictu datâ occasione respo

Problema 3.

*An sanguinem (ut nonnulli s
ex Arist. l. 3. de part. animal. c. 6. Fe
c. 4. Rondel. l. de dignosc. morb:
turaliter sudare possit?* Negamus
nulli hoc mortalium benè & secundum natu
tingere asserit, l. 3. de part. animal. c. 5. Ut
quidem cruentum sudasse sudorem, *ἀλλὰ* 2
cat quispiam Salvatorem nostrum in monte
rem sanguineum, cujus tamen corpus, qu
optimè & in temperie partium similiarium,
dissimiliarium, & in utrarumq; unione cons
de quâ citato loco Philosophus loquitur, mi
spondemus istum sudorem fuisse planè sin
sum & hyperphysicum; cui si quid naturale
Expressionis subfuisse videtur.

Problema 4.

*An humor, qui in cordis in-vol
etionibus patet) continetur, repe
corporibus defunctis, ita ut quem
quin vapor frigore in aquam com
Spiritus cordis frigore cogantur i*

C

the scale towards document

habet.
te eva-
sudat,
neque
t opti-
es Dio-
nen in

ibent
l. 16.
ona.
e, qui
i con-
nullos
Si di-
sудо-
rporis
ione,
eξία,
t; Re-
aculo-
modus

x se-
m in
alio-
ic &
ma
rem,